

ORKIDÉER PÅ SICILIEN 3.-17. APRIL 1997

De følgende noter er begået af Lars Skipper.

Foråret kom tilsyneladende ret tidligt i 1997, eller også har en hedeølge på et tidligere tidspunkt sat skub i tingene, da en del af arterne allerede ved ankomsten i begyndelsen af april var på det sidste, bl.a. så vi kun enkelte eksemplarer af *Barlia robertiana* med blot få friske blomster. Til gengæld kunne vi glæde os over at se adskillige individer af *Orchis tridentata* i fin blomst og *Orchis brancifortii* med adskillige udsprungne blomster.

Til sammenligning med Niels Faurholts notater fra Sicilien 1992, skønnes foråret at være 2-3 uger tidligere på færde. Vejret gav dog ikke just præg af et fremskredent forår, rent faktisk var det utroligt koldt en stor del af tiden; vi forlod Danmark i 12 grader og ankom til Catania, på øens østkyst, i 10 grader! - handsker savnede vi flere dage!

Vi lejede bil i 10 af 14 dage og botaniserede i den østlige tredjedel af øen.

På de næste sider følger: kort med lokalitetsangivelser; lokalitetsbeskrivelser; et par skemaer hvor de enkelte arter, deres antal og blomstringsstadiet kan sammenholdes med lokaliteterne, højde (m.o.h.) samt dato - og til sidst kommentarer til udvalgte arter

Individantallet er et absolut minimum og skal blot tages som en rettesnor for lokaliteternes kvalitet og arternes indbyrdes fordeling, da udstrækningen af det undersøgte område, den forbrugte tid samt besøgstidspunktet i forhold til blomstringsstadiet selvsagt spiller en stor rolle ved optællingen. Som hovedregel er kun individer med knop, blomst eller frugt optalt.

">>100" betyder flere hundrede; " + " angiver, at arten er til stede men ikke optalt.

Angivelsen af blomstringsstadiet er en gennemsnitlig vurdering for bestanden af pågældende art på lokaliteten og kan på skemaerne sammenlignes med de øvrige arter, dato samt højde over havet (angivet i 100 m's intervaller). Andre faktorer såsom bl.a. eksponering, biotop og jordbundstype spiller selvfølgelig også ind.

Blomstringsstadiet er angivet som følgende:

	Vegetativ eller i knop
	Begyndende blomstring
	Fuld blomstring
	Begyndende afblomstring
	Afblomstret eller i frugt
	Blomstringsstadiet ikke noteret

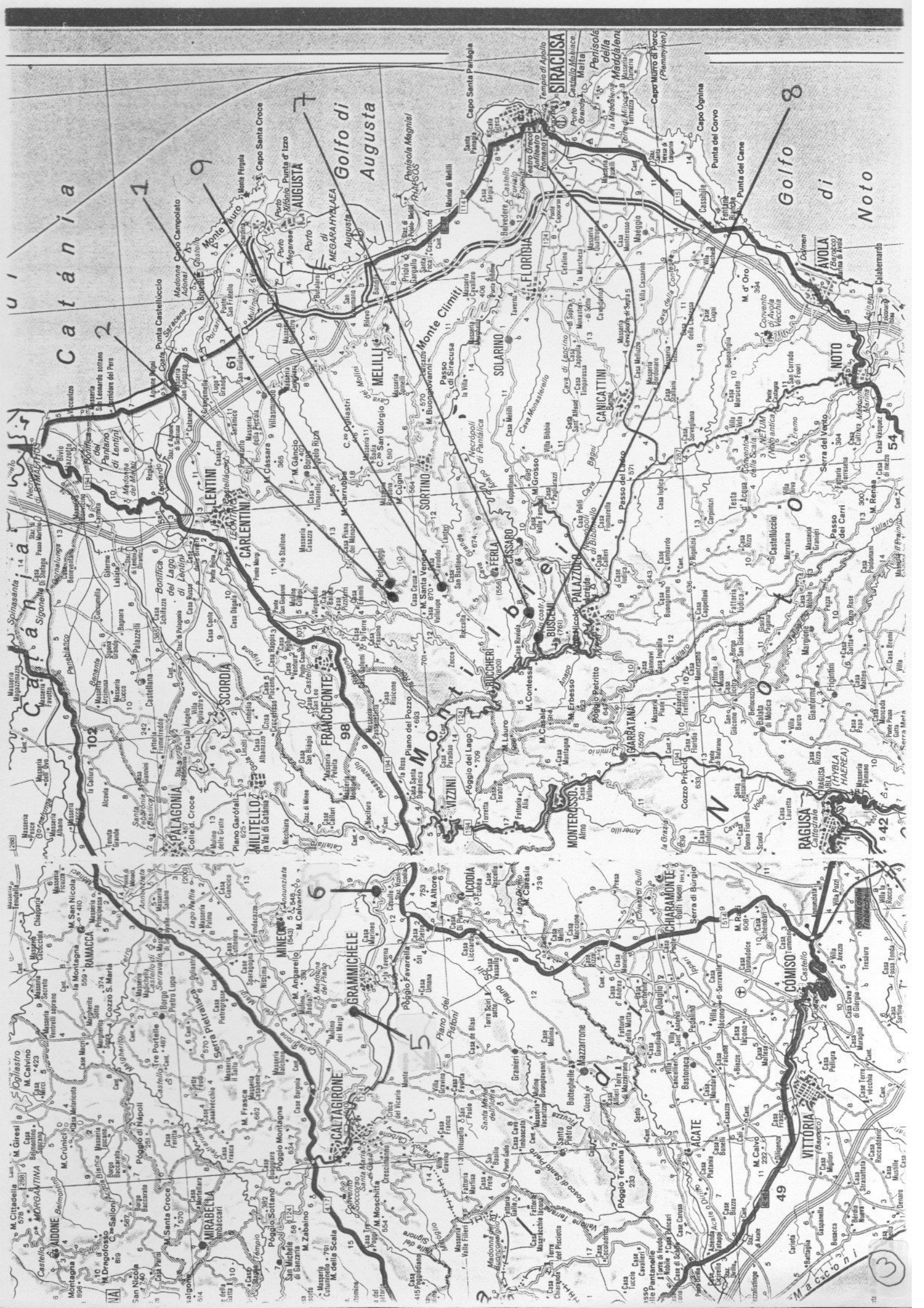
Nomenklaturen følger overvejende: Buttler: Orchideen, 1986.

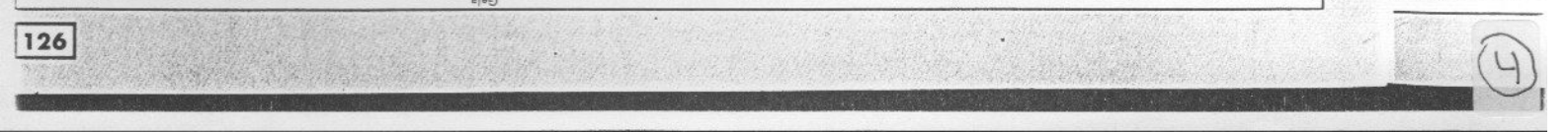
Anden litteratur: Delforge: Europas Orkidéer

: Niels Faurholt: Orkidé-noter fra Sicilien, 1992

Spørgsmål eller kommentarer? - kontakt venligst: Lars Skipper, Kystvejen 7B, 3.

8000 Århus C. Tlf: 86-18 18 62

119

120

121

122

123

120

125

5

LOKALITETSBEKRIVELSER

- LOK 1 :** Ca. 1 km SØ for Pedagaggio.
Overdrev i kalkrigt bjergterræn.
- LOK 2 :** Ca. 0,5 km S for kryds Pedagaggio / Buccheri.
Ekstensivt græssede overdrev med spredt krat.
- LOK 3 :** Ø for Scoglitti .
Kalkbakker med spredt krat, garrigue.
- LOK 4 :** Få km S for Vittoria.
Ekstensivt drevet johannesbrødplantage, krat, brakmark.
- LOK 5 :** Få km V for Grammichele.
Garrigue, tilgroede terasser.
- LOK 6 :** Mellem Grammichele og Vizzini.
Kalkbakker med frodig lav vegetation.
- LOK 7 :** Mellem Cássaro og Buscemi.
Vejkanter mod græssede overdrev.
- LOK 8 :** Erosionskløft N for Buscemi.
Garrigue, kalkbakker.
- LOK 9 :** Mellem Ferla og Sortino, 2-3 km V for T-kryds mod Pedagaggi.
Græssede overdrev, garrigue m.v.
- LOK 10 :** Få km NV for Taormina.
Tilgroede terasser, hustomt m.v.
- LOK 11 :** Monte Veneretta, V for Taormina.
Græsset overdrev, garrigue.
- LOK 12 :** Ca. 1 km N for Linguaglossa.
Frodig garrigue med spredt krat, tilgroede terasser.
- LOK 13 :** Ca. 2 km N for T-kryds S for Castaglione.
Garrigue.
- LOK 14 :** Ca. 10 km SV for Linguaglossa.
Skov af Ægte Kastanie på lava.

ART	LOK. NR.	1	2	3	4	5	6	7
	DATO	4 / 4	5 / 4	7 / 4	7 / 4	8 / 4	8 / 4	10 / 4
	M.O.H.	600	300	100	100	500	500	700
<i>Aceras anthropophorum</i>					>50			
<i>Anacamptis pyramidalis</i>								
<i>Barlia robertiana</i>				>50	>100	Ca. 10	2	
<i>Dactylorrhiza romana</i>								
<i>Neotinea maculata</i>								
<i>Ophrys apifera</i>								
<i>Ophrys bertolonii</i>	>50	1				Ca. 5	Ca. 15	Ca. 5
<i>Ophrys bombyliflora</i>	Ca. 10						>>100	>50
<i>Ophrys ciliata</i>	>10					Ca. 50	>>100	>25
<i>Ophrys fusca</i>	2	1				>50		Ca. 50
<i>Ophrys garganica</i>								
<i>Ophrys incubacea</i>	1			3	>100	Ca. 10	2	1
<i>Ophrys lunulata</i>		3			5	Ca. 20		
<i>Ophrys lutea</i>	>100	+	>5	>100	>>100	>100	>100	>10
<i>Ophrys lutea ssp. galilaea</i>	>10	+	1	>5	>50	>25	>10	
<i>Ophrys oxypetala</i>			4	>50	Ca. 10			
<i>Ophrys sphegodes "sacula"</i>								
<i>Ophrys sphegodes "panormitana"</i>								
<i>Ophrys tenthredinifera</i>	Ca. 10	+					2	>10
<i>Orchis brancifortii</i>								
<i>Orchis collina</i>			+					
<i>Orchis italica</i>	2	1	1	>200	>>100	>50	>25	
<i>Orchis lactea</i>						>100	>50	
<i>Orchis longicornu</i>						>>100		
<i>Orchis morio</i>								
<i>Orchis papilionacea</i>			+			Ca. 20	Ca. 10	>10
<i>Orchis tridentata</i>								6
<i>Serapias lingua</i>			>100	>>100				
<i>Serapias vomeracea</i>						>>100		2

ART	LOK. NR.	8	9	10	11	12	13	14
	DATO	10 / 4	10 / 4	12 / 4	12 / 4	13 / 4	13 / 4	13 / 4
	M.O.H.	700	700	500	800	600	700	-
Aceras anthropophorum		4	Ca 30					
Anacamptis pyramidalis					2			
Barlia robertiana				1		>50		
Dactylorrhiza romana								>10
Neotinea maculata		1						
Ophrys apifera		1						
Ophrys bertolonii			1					
Ophrys bombyliflora			>25		5			
Ophrys ciliata		>25	Ca 10					
Ophrys fusca		>>100	>>100		1			
Ophrys garganica				2			2	
Ophrys incubacea		Ca 10	2	>100		1	>50	
Ophrys lunulata		4						
Ophrys lutea		>100	>50					
Ophrys lutea ssp. galilaea		Ca 25	>100		Ca 10		>25	
Ophrys oxypetala		2					5	
Ophrys sphegodes "sacula"				1				
Ophrys sphegodes "panormitana"		Ca 5						
Ophrys tenthredinifera		Ca 20	>50					
Orchis brancifortii					>25		1	
Orchis collina								
Orchis italica		7	Ca 50	>250	>50	>>100	>>100	
Orchis lactea		Ca 10	>>100	1	2	Ca 25	>100	
Orchis longicornu		>100	>1000					
Orchis morio				>100		>100	Ca 15	
Orchis papilionacea		5	>1000			4	Ca 15	
Orchis tridentata		>100	1					
Serapias lingua								
Serapias vomeracea		2					>>100	

KOMMENTARER TIL UDVALGTE ARTER

Anacamptis pyramidalis

2 individer set på lok. 11, begge af typen "angustiloba" med smalle læbefliger.

Barlia robertiana

Ablomstret overalt på nær få blomster på et par enkelte planter (lok. 12).

Dactylorrhiza romana

Enkelte sås i skov af Ægte Kastanie på gammel lavabund på nordsiden af Etna. Udelukkende røde samt et enkelt orangerødt individ (mellemform mellem den røde og den gule form ?).

Neotinea maculata

Kun et enkelt individ (af den røde form) blev observeret (lok. 8).

Ophrys apifera

Et enkelt individ (lok. 8) set i udyrket område ved have .

Ophrys bombyliflora

Ofte voksende sammen i små klynger.

Ophrys fusca

Almindelig. Enkeltvoksende eller få sammen, men ofte ret mange på lokaliteterne.

Ophrys garganica

Fåtalig. Enkelte formodede hybrider med *O. incubacea* blev observeret på lok. 10.

Ophrys incubacea

Den hyppigst sete *Ophrys*-art, men ofte kun enkelte individer. Temmelig variabel, specielt mht. behåring på læben - kun på lok. 13 synes arten at have så kraftig "skægvækst" som det ses på afbildningerne af arten i "Buttler" og "Delforge".

Ophrys lunulata

Endemisk for Sicilien og de Eoliske øer. Ikke ualmindelig.

Ophrys lutea

Ofte talrig på lokaliteterne. Meget almindelig på de sydlige lokaliteter, fraværende på de nordlige.

Ophrys lutea ssp. galilaea (*O. sicula* . Delforge)

På lok. 4 sås et par individer med genetisk anomali i form af kronblade udviklede som læbe. (Jfr. eksempel på s. 34 i "Delforge").

Ophrys oxypetala

Endemisk for Sicilien og Syditalien. Ikke ualmindelig.

Ophrys sphegodes "sacula" (*O. exaltata* . Delforge)

Kun et individ observeret, ved hustomt på lok. 10.

Ophrys sphegodes "panormitana" (*O. panormitana* . Delforge)

Kun set i enkelte eksemplarer (lok. 8), hvor den tilsyneladende hybridiserer med *O. incubacea*.

Orchis brancifortii

Endemisk for Sicilien og Sardinien. En relativt sentblomstrende art.

Orchis collina

Kun set på lok. 3 - helt afblomstret.

Orchis italica

Den hyppigst sete orkidé. Arten har tilsyneladende en lang blomstringstid, da vi altid så den i fuld blomstring uanset dato og højde over havet.

Orchis lactea

Temmelig almindelig og ofte ret talrig.

Orchis longicornu

Talrig på lokaliteterne. Læbens sideflige varierer fra næsten sort violet til rosa.

Orchis morio

Almindelig på de nordlige lokaliteter, fraværende på de sydlige.

Orchis papilionacea

Sentblomstrende; kun få planter set i fuld blomstring. På Kreta, hvor jeg så denne art i fuld blomstring medio april (1995), synes artens blomstringstidspunkt i langt højere grad at følge klimaks for de fleste øvrige orkidéarter; f.eks. sås *Barlia robertiana* i fin blomst (endda i lavlandet) samtidig med *O. papilionacea* i fuld blomstring i 800 m's højde, hvilket skal sammenholdes med at *Barlia robertiana* på Sicilien, næsten overalt, var totalt afblomstret og *O. papilionacea* kun i knop eller begyndende blomstring.

Orchis tridentata

Sentblomstrende. Kun fundet i Monte Iblei-området.

Serapias spp.

Nogle af iagttagelserne af arter i denne slægt kan muligvis henføres til arten *serapias parviflora*.